

1. Cel badań/Hipoteza

Głównym celem niniejszego projektu jest uzyskanie oraz analiza danych na temat fonetycznej wariacji segmentalnej w warunkach kontrolowanego różnicowania prozodycznego w języku polskim, jak również empiryczna weryfikacja teorii wyjaśniających charakter prozodycznych oddziaływań na materiał segmentalny.

W oparciu o wyniki badań przeprowadzonych na innych językach, zasadne jest wysunięcie hipotezy badawczej odnośnie istnienia oddziaływań prozodycznych na materiał segmentalny w języku polskim. Na przestrzeni lat wysunięto szereg założeń teoretycznych przewidujących lub też tłumaczących zakres wpływu różnych czynników suprasegmentalnych na fonetyczną realizację segmentów. Założenia te, wśród nich teoria polaryzacji oraz teoria wzmocnienia cechy, kreślą sprzeczne ze sobą scenariusze reakcji materiału segmentalnego w odpowiedzi na warunkowanie prozodyczne. W założeniach niniejszego projektu mieści się przeprowadzenie starannie kontrolowanych eksperymentów pozwalających na reewaluację zasadności wspomnianych teorii.

Kolejną kwestią wymagającą zbadania jest to, czy prozodycznie uwarunkowana wariacja fonetyczna poszczególnych segmentów wpływa na strukturalną organizację jednostek prozodycznych w języku polskim.

2. Metoda badawcza

Metodyka badawcza niniejszego projektu opiera się na akustyczno-fonetycznej analizie wysokiej jakości nagrań mowy kontrolowanej. Pierwszym krokiem jest stworzenie stymulusu uwzględniającego szereg konfiguracji, w jakich będą występować obstruenty (spółgłoski zwarto-wybuchowe, szczelinowe, afrykaty) i samogłoski. Badaniu poddany zostanie materiał segmentalny przy lewej krawędzi jednostek prozodycznych. Czynnikiem prozodycznym poddawanym kontrolowanemu różnicowaniu będą pozycja prozodyczna oraz prominencja akcentuacyjna. Analizie poddane zostaną następujące parametry akustyczne: parametr VOT, czas zwarcia poprzedzającego plosję, średnia częstotliwość spektralna (głównie parametr COG), natężenie dźwięku, częstotliwość podstawowa (f_0) na początku i końcu samogłoski oraz wartości formantów F1 i F2 samogłosek. Analiza statystyczna uzyskanych wyników zostanie przeprowadzona w R (R Development Core Team 2015), co zagwarantuje sprostanie wysokim wymaganiom opisów badań publikowanych w czołowych pismach branżowych na świecie.

3. Wpływ rezultatów

Patrząc z szerszej perspektywy, nowe dane eksperymentalne wzbogacą stan wiedzy o fonetyce języka polskiego, co jest szczególnie istotne z uwagi na fakt, iż znaczna część opisów fonetycznych tegoż języka bazuje na impresjonistycznych wrażeniach autorów lub też opisy te nie są aktualne.

Główną korzyścią płynącą z założeń niniejszego projektu jest rzucenie światła na poznany w niewielkim dotąd stopniu obszar styku prozodii i fonetyki w języku polskim. Ścisłej rzecz ujmując, analiza zebranych danych pozwoli na zrozumienie zasady, na jakiej materiał segmentalny ulega modulacji w reakcji na oddziaływania prozodyczne.

Ponadto, na bazie prozodycznie uwarunkowanej wariacji fonetycznej poszczególnych segmentów, podjęta zostanie próba wyszczególnienia jednostek prozodycznych w języku polskim oraz próba zarysowania nienakreślonej dotąd struktury, w której jednostki te są zorganizowane, tzw. „Hierarchii Prozodycznej” języka polskiego.